

Вилоят ижтимоий-сиёсий рўзномаси

ЯКУНЛОВЧИ ХУЖЖАТ ИМЗОЛАНДИ

ХЕЛЬСИНКИ. 26 февраль. (ПАТА—ТАСС мухбири Александр Суриков). Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгашининг якуновчи хужжати остига бугун яна бешта янги имзо қўйилди. Бу хужжатнинг матни 1975 йилдан буён Финляндия ҳукуматида сақланмоқда. Мазкур тарихий хужжатни Беларус, Молдова, Тожикистон, Ўзбекистон ва Украинанинг олий давлат раҳбарлари имзоладилар.

Матлумки, Умумевропа жараёнида қатнашувчи раҳбарлар ташқи ишлар вазирларининг яқинда Прагада бўлиб ўтган учрашувида собиқ СССР таркиби

га кирган ва эндиликда Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигини ташкил этган 10 та давлат Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгаш аъзолари сафига расмий равишда қабул қилинган эди.

Ҳаммаси бўлиб Умумевропа жараёнида қатнашувчи раҳбарлар Ҳамдўстлигини ташкил этган 10 та давлат Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгаш аъзолари сафига расмий равишда қабул қилинган эди.

Турли сабабларга кўра МДХдаги давлатларнинг айрим президентлари хужжатни имзолаш маросимида қатнашиш учун бугун Хельсинкига кела олмадилар. Арманистон, Озарбайжон, Қозғистон, Қирғи

зистон ва Туркменистон раҳбарлари Хельсинки хужжатини кейинроқ имзоладилар.

«Финляндия» саройида ўтказилган тантанали маросимда Финляндия Республикасининг Президенти Мауно Койвисто қатнашди. Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгашда қатнашувчи давлатларнинг вакиллари ҳам ҳозир бўдилар. 17 йил муқаддам якуновчи хужжатни Европада мамлакатларининг, шунингдек АҚШ ва Канаданинг раҳбарлари айтиш шарида имзолаган эдилар.

РАҲБАРЛАРНИНГ ФИНЛЯНДИЯДАГИ УЧРАШУВЛАРИ

ХЕЛЬСИНКИ. 26 февраль. (ПАТА—ТАСС мухбири Вейтто Лескинен). Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигига аъзо бўлган бир қанча давлатларнинг раҳбарлари — Беларус Олий Кенгашининг раиси Станислав Шушкевич, Тожикистон Президенти Раҳмон Набиев, Ўзбекистон Президенти Ислам Каримов ва Украина Президенти Леонид Кравчук Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган якуновчи хужжатни имзолаш тантанали маросимида қатнашиш учун Финляндияга келдилар. Улар бугун куннинг биринчи ярмида Финляндия Президенти Мауно Койвисто билан учрашдилар.

Алоҳида-алоҳида ўтган

шу учрашувларнинг якуни юзасидан журналистлар билан бўлган суҳбатда Президент маҳкамасининг бошлиғи Яакко Клемоланга маълум қилишча, Молдова Президенти Мирча Снегур билан кеча бўлган учрашув каби бугунги учрашувлар вақтида Финляндия, Беларус, Молдова, Тожикистон, Ўзбекистон ва Украина билан дипломатия муносабатлари ўрнатди. Финляндияга келган давлат бошлиқлари Президент Койвистого ўз мамлакатларига ташриф буюриш ҳақидаги таклифномаларни топширдилар. Бу таклифномаларни Президент мамнуният билан қабул этиб, ташрифларининг аниқ муддатлари ҳақида кейинроқ келишиб олиш мумкинлигини таъкидлади.

Учрашувлар вақтида давлатларнинг бошлиқлари ўз мамлакатларининг Финляндия билан ҳамкорлигини янада кенгайтиришга ҳамда Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик кенгашининг қондаларига мувофиқ Европада халқаро ҳамкорликда қатнашишга интилод-гандликларини уқтириб ўтдилар.

Давлатларнинг раҳбарлари учрашувлар чоғида агар муҳитини ҳамоя қилиш муаммолари ҳақида ҳам гапирдилар, бу муаммоларнинг муҳим аҳамиятини ҳамда барча минтақалар учун умумий бўлган табиатни муҳофаза қилиш соҳасидаги ҳамкорлигини кенгайтириш ва фаол тадбирларни амалга ошириш зарурлигини таъкидлаб ўтдилар.

Ишбилармон кишилар

ТОЖИНИСО опа меҳнат фаолиятини оддий қолдирмадан бошлаган. У ҳақиқий пахтакор бўлиши учун тинимсиз меҳнат қилиш кераклигини ўша пайтдаёқ англаб етганди. Қийналган пайтларидега отаси, уста пахтакор Абдушуккур Акбаров: «Қизим, бардошли бўл, деҳқончиликда гап кўп, ерга меҳр қўйсанг, барака топасан, ер элни боқадим» деб кўнгилни кўтарар эди. Ота насихатлари унинг дилини далага боғлади. Аста-секин деҳқончилик силарилини ўрганиб борди. Пахта даласида саратоннинг жазирасида оғиб қолган эди.

Тақдир тақозоси билан уларнинг оиласи Янгйўлдан 1974 йилда Ўзбекистоннинг «Гулистон» давлат хўжалигига кўчиб келди. Тожикистоннинг турмуш ўртини Жўрабой Эркабоев деҳқончиликка ишчи баланд кишилар қўллаганди. Шу бонс ёш оила аъзолари шу ерда ҳам деҳқончилик ишлари билан шуғулланиб бошладилар. Жўрабой ака 1981 йилда тракторчилик қилди. Меҳнатсевар оила тез орада халқ орасида обр топа бошладилар. Давлат хўжалиги маъмурияти Жўрабой ва Тожикистоннинг меҳнатсеварлигини қадрлади. Жўрабой келгуси йилда пахтачиллик бригадасига бошчи этиб тайинланди.

Аслида, Жўрабойда раҳбарликка қараганда техникада ҳамасоат кучи эди. У кўпгина тракторлар олдига бўлишга, уларни соғайта қилишга, шунинг учун у хўжаликда техникаларнинг соғайтиш услухасига бошчи этиб ўтказилди. Хўжалик соғайтиш услухасида Тракторларнинг иш унум-

дорлиги ошди. Шундан буён ўн йил вақт ўтди. Жўрабой устахонада, Тожикистон далада ҳалол меҳнат қилди. Ўтган йилнинг бошларида, Эркабоевлар оиласи оқатдагидек кечки ояқта тўпланишди. Ояқдан сўнг қизин суҳбат бошладилар. Тожикистон кўндан бери дилига тутиб юрганларини Жўрабой акага айтди.

— Худого шукр, оилада ўн бир жонимиз. Олди фарзандимиз Содиқжонни ўн-ердан ҳосил кўтариш ҳақида шартнома тузди. Гулистонликларнинг кўчилиги Эркабоевлар режаларини уддалай олишарикан, деган тавсияда эдилар. Негаки, улар айтишга ҳақ бўлади, суғ етимишга гул ва шоналар тўқилиб кетганининг бир неча бор гуваҳи бўлишганди.

Ижарачи оила эрта кўн-ламдан аҳиллик билан иш бошлашди. Ўн гектар ерга барака уруғи қадалди. Бир текис униб чиққан ниҳолларга ишлов берилди. Бетона ўрлардан тозаланди. Агротехник қондалар асосида парвариш қилинган гўза ниҳоллари туркираб ўса бошладилар. Суғ — Гузганинг қон-ли, деб бекизи айтишмаган. Жўрабой ака ишдан кейин, туни билан гўзани суғ тарида. Натика ёмон бўлмади. Барвақ гўза ораларида бўлиб қўйсанг, онда-сонда момик пахталар ҳам ишона бера бошладилар. Хўжалик раҳбарлари ижарачиларнинг самарали меҳнатидан мамну бўлишди.

Кўннинг соғайтиш дамида улар бошладилар. Эркабоевлар учун таълимни суддан кўтариш вақти келди. Меҳнатсеварлик Тожикистон пахта тарихида янги битки. Икки-уч иш кўнунда Тожикистон опа Абдунаҳорова бошлиқ ижарачи

КўКАТЛАР ЕТИЛИБ ҚОЛДИ

ҚОРАСУВ (Ўз мухбири-миздан). Қишнинг охири кўрииб қолди, Мавсумга шай-даниб турган деҳқонларнинг иши юришиб ҳаракатга тушди. Ноҳиядаги Навоий номили қолхозда бўлсангиз бунга гувоҳ бўласиз. Жаммоа хўжалигида бу йил 60 гектар майдонда эртаки қарам етиштириш режалаштирилган эди. Шу мақсадда иссиқхонада ўзларигагина эмас ҳатто қўшни хўжаликларга ҳам етказиб берилди. Қўнлар исиб бошлаш билан қўнларнинг далага чиқариб, пенка та-гига жиш ишлари бошлаб юборилди. Ҳозиргача 5 гектарга яқин майдонга қарам қўнлари етиб келди.

Жаммоа деҳқонлари аҳолига барвақт сабзавот ва кўнлар етказиб бериш учун ҳамма имкониятларини ишга соғмоқдалар. Ўтган йилнинг кузанда экиб қўйилган пиез, саримсоқ пиез ҳозир туркираб ўсмоқда. Бу дармондор ижарачи ўтдан тозалаш ишлари авж олдириб юборилди. Мўлжалга қара-

ганда апрель ойи бошларига келиб дастлабки кўнлар маҳсулотлари — редиска, саримсоқ пиез аҳолига етказиб берилди.

Умуман хўжаликда бошқа сабзавот экиларидан ҳам мўл ҳосил етиштириш тадбирлари қўйлаштирилди. Қўнлар пиезга тагига экиб қўйилган сабзи ҳам яхши ривожланмоқда.

Бу йил хўжаликда 220 гектар ерда сабзавот етиштирилди. Айтишча, Абду-саттор Ғойибоев, Саттор Элатбоев бошлиқ жаммоаларнинг деҳқонлари дала ишларини амалга оширишда бошқаларга ўрнак кўрсатмоқдалар. Ишнинг оилавий пудрат асосида ташкил этилиши ҳар бир тадбирини ўз вақтида ва сифатли бажариш имкониятини бермоқда. Чунки деҳқон қанча ҳосил етиштирса қанчадан сотиши, қанча даромад олишини яхши билади. Ўз навбатида жаммоа бошқаруви уларга керакли доридармон, ўғит ва бошқа зарур воситаларни етказиб бермоқда.

Ўтган йили 40 гектар ер-га помидор экилган эди. Бу

йил ҳам помидордан мўл ҳосил олиш кўзланмоқда. Бунга ҳозирлаб экин майдонлари тайёрлаб қўйилмоқда. Деҳқонлар асосан маҳаллий ўғит ҳисобига беғубор маҳсулот етиштириш учун ҳаракат қиладилар.

Қўнлар аста-секин исни бошлади. Сабзавоткор енг шимариб ишга тушди. Ишнинг унумли ва барқали бўлиши кўп жиҳатдан деҳқоннинг нафитига, унга яратиб берилган шартонга боғлиқ. Бозор ифтиоди-га ўтилатган ҳозирги ва-зиятда бу энг муҳим омил-дир.

— Биз бунини ҳисобга олганмиз, — дейди бошқарув раиси Зоир Нисоев. — Одамлардан иш талаб қилишдан олдин уларнинг қўнлига йўл топиш керак. Қўнлига йўл топиш эса — уларнинг истак ва талабларини ўрганиб, иложи борида ахтирларини қондиришдир. Шунга ҳаракат қиламиз.

Бу гаплар қуруқ бўлиб қолмайди, деб ишонамиз.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» ГА ЖАВОБ БЕРАДИЛАР

БЕКЗОД БУВИСИНИ ДЕДИ

Рўзноманинг 1991 йил 10 июль сонидега «Бекзод, сен кинни дейсан?» сарлавҳали мақола эълон қилинган эди. Унда Ўрта Чирчиқ районидеги Раймоллар хонадонидеги мол-дунё илгиридега давом этган эрта ажралган 7 ёшли Бекзод тақдир ҳақида ҳикоя қилиниб, ҳулоса чиқариш кенг муштарийлар ҳўқинига ҳавола этилган эди.

Шундан сўнг муҳарририятимиз сиз аниқ муштарийлардан Бекзоднинг ҳисоматига оид фикр-мулоҳазалар билдирилган кўнлар мактублар оиди. Уларнинг иккони қадар рўзнома сарлавҳали эълон қилиб бердик. Хусусан, А. Наби-хўжаев «Бекзоднинг ўн ҳал қилсин», Х. Мавлонов ва С. Мавлоновлар «Мурғак қалби гўбосида ўсин» (17 июль 1991 йил) Р. Муминова «Бекзод буви-сида қолсин», О. Ортоқов «Шундай бўлгани маъқул», К. Отабоева «Хонадон чирчиқ ўқимасин», Х. Музаф-фарова «Бола баҳона эмас-микан?» (6 сентябрь 1991 йил) мақолаларида ўз ҳулосаларини баён этгандилар.

Лекин баъзи муштарийларимиз бу масала қандай ҳал этилганлигини, ҳозирда Бекзод ким билан, қарда, киннинг васийлигига ўтказилганлигини сўрагандилар. Биз кўнчилигини қи-яқтирган бу саволга Ўрта Чирчиқ районоқимидан жавоб кутган эдик. Ниҳоят, муҳарририятимиз рай-он ҳокимиятининг 1-ўринб-сари М. Қалқулов нима-сен билан жавоб хати оиди. Унда жумладан шундай де-йилди:

Район халқ таълими бў-лимининг васийлиги бўлини Бекзод тақдирини назорат остига олган. Ҳозир Бекзод ўн уйда буви билан иш-моқда. У амакисн Турсун-бой Раймон насийлигидега, лекин у бола тарбия-си билан шуғулланилган, фа-қат ойда бир марта Бек-зод учун белгиланган на-факани олиб келиб, буви-сига топширмоқда, ҳоло.

Бекзод ўқитган маъна-бу муаллимлари билан суҳбат-лашганда унинг феъл-а-товори, ўқинлари ўтган йилга нисбатан бирмунча яхшиланиб бораётганлиги маълум бўлди. Мақсад фондидан Бекзод учун ки-яни-бош ажратилган. Ю-қон сифи ўқувчилари улар оиласини оғлиқлик олган-лар ва хўжалик ишларини юртида қиладиган қўн-ла бермоқдалар. Шунинг-дек, ишлож Совети ажроқ-у-яга бу оилани муштасан-ердан ҳўрватиш топшир-ди. Қиш мавсуми бош-ла-нишдан аввал оила 3 то-на кўнлар билан таъми-н-ланмоқда.

Орифжон ПУЛАТ, ўқитувчи.

Битириш арафасида, Бу жаммоа доимо теямли ва унумли ишлаш билан тўреста ил-горлигини қўлдан бермай кел-ляпти.

Мен Собит аканинг ўғил-қилларининг ҳаммасини ўқит-ганман. Болалардаги меҳнат-севарлик, одамийлик, аъло ўқинлари отаси ҳалол меҳ-натининг акс садоқидир. Фар-зандлари Обид, Маҳмуд, Шо-хиста қурувчи-муҳандис бў-лишмоқчи.

Ҳозир турди ўқув юртлари-да ота касбининг назарий асосларини ўрганишлти. Бундан ташқари ўнлаб шо-ғирдлари бор. Демак, касб ме-рос бўлиб қолаверди, оила, шоғирдлари уни давом-эттиради. Ёшкорлиқни касб-ларнинг касби деб билувиш, унга ҳақиқий ихлоос қўйган-Собит ака шуларни уйлардан-да қалби олам-олам қўн-чи-га тўлади.

С. СУЛТОНОВ, Тошкентдаги 70-мактаб ўқитувчиси.

МЕҲМОНЛАР ШАРАФИГА ЗИЁФАТ

ХЕЛЬСИНКИ. 26 февраль. (ПАТА — ТАСС мухбири). Бугун Финляндия Президенти Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган якуновчи хужжатни имзолаш учун бу ерга келган МДХ беш мустақил давлат бошлиқлари шарафига зиёфат берди. Зиёфатда Молдова Президенти Мирча Снегур, Украина Президенти Леонид Кравчук, Беларус Олий Кенгашининг раиси Станислав Шушкевич, Ўзбекистон Президенти Ислам Каримов ва Тожикистон Президенти Раҳмон Набиев ҳозир бўдилар.

Президент Мауно Койвисто янги мамлакатларнинг Европа давлатлари оиласига кирганлигини таъриқлади. Бугун Европада ҳамфазолик ва ҳамкорликка бағишланган кенгашининг якуновчи Акти имзолан-

ганлиги бу воқеанинг рам-зи бўлди. Финляндия, де-ди у сўзини давом этти-риб, силари вакил қи-либ юборган мамлакатлар Европада ҳамкорлигига ва бундан ҳам кенгроқ халқ-аро ҳамкорликка имкони борида тезроқ қўшилиш-ларни ҳамда халқаро ҳам-жамин тақлиф қилиши мумкин бўлган мадани олишлари учун кўмакла-шишга тайёр. Сизлар му-стақиллик олганингиздан кей-ин Умумевропа жараёни-га қўшилишга дарҳол тай-ёрлик изҳор қилганингиз-га катта аҳамият бермоқ-дамиз ва бунини муваффа-қиятли ҳамкорлигининг ма-зкур жараёни давомидега Евро-пада давлатлари келишиб олган барча қондалар ва қарорларга риоя этишга азму қарор берганингиз-гининг исботи деб би-ламыз, деб таъкидлади Мау-но Койвисто.

Финляндия собиқ Совет Иттифоқи ҳудудидега ву-жуд-га келган барча давлатлар билан мустаҳкам икки то-монлама алоқа ўрнатишга тайёригизни билдирди, де-ди Финляндия Президенти, Бизнинг Мустақил Дав-латлар Ҳамдўстлиги халқ-лири билан ҳамкорлик қи-лиш соҳасида ижобий таж-рибамиз бор ва биз алоқа-ларимиз янада мустаҳкам-лана боришимизда умидвор-миз. Кенг миқёсдаги кўп қирралли иқтисодий ҳам-корлик учун ўртаимизда яхши имкониятлар, шу-нингдек маданий ҳамкор-лик ва савҳатчилик соҳа-сида МДХдаги барча дав-латлар билан янги истиқ-боллар борлигига амин-миз, деб таъкидлади Мауно Койвисто.

Журналистлар билан суҳбат

ХЕЛЬСИНКИ. 26 февраль. (ПАТА—ТАСС мухбири). Бугун Финляндия парламентининг оиласида Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгаш якуновчи ақтини имзолаш учун бу ерга келган МДХдаги беш мустақил давлат президентлари бир-галликда журналистлар билан суҳбатлашдилар. Суҳ-батда Молдова Президенти Мирча Снегур, Украина Президенти Леонид Крав-чук, Беларус Олий Кенга-шининг раиси Станислав Шушкевич, Ўзбекистон Президенти Ислам Каримов ва Тожикистон Президенти

Раҳмон Набиев қатнашди-лар. Ислам Каримов шунинг изҳорлаб бердики, Ўзбеки-стон ҳозир қўнқуға келган мураккаб аҳволдан қутулиш-нинг ўз стратегияси ва тақ-тибсизлиги ишлаб чиқди. Бу-нинг учун Туркия таъриба-сини намуна қилиб олди. Туркияда учур миллий ҳу-сусликтар билан тараққий-парвар ҳусусиётлар ўғун равишда бир-бирига қўши-лганлиги, дунёвий жамаи-ят қўрилаганлиги, унда иқ-тидорлар билан дин таъби-и ўтказмаётганлиги сабаб-ли бу таъриба бизни қи-яқтир-моқда, деди у. Ислам Кар-

имов ҳам, Раҳмон Набиев ҳам ўз мамлакатларининг Эрон, Покистон ва шу ми-янадаги бошқа давлатлар билан мустаҳкам дўстона алоқаларини ва ўзаро ман-фаатли ҳамкорлигини ривож-лаштириш ниятида эканли-гини билдирдилар.

Суҳбат пировавдига пре-зидентлар Мустақил давлат-лар Ҳамдўстлигидеги қўн-чи-ликлар ва иқтисодларининг манфаатдор томонларининг музокаралари йўли билан барҳараф этиш мумкинли-гига ишониларини билдир-дилар.

И. А. Каримов Тошкентга қайтиб келди

27 февраль кунини Ўзе-бекистон Республикасини Пре-зиденти И. А. Каримов Хель-синкидан Тошкентга қай-тиб келди. У Финляндия

пойтахтида Беларус, Мол-дова, Тожикистон ва Ук-раина раҳбарлари билан бирга Европада хавфсиз-лик ва ҳамкорликка бағиш-

ланган кенгаш Якуновчи Ақтини имзоладди.

Ўзбекистон Республикасини Президентини И. А. Каримов-нинг Финляндияда бўлиши тўғрисидаги батафсил хис-обот газетанинг келгуси со-нида эълон қилинади. (ЎА).

ЭЛЧИ ТАЙИНЛАНДИ

Туркиининг Ўзбекистон Республикасини мухтор элчиси этиб Волан Йотур тайинланди. Унинг бу ла-во-зига тайинланган ҳақидеги қарор расмий матбуотда эълон қилинди. Волан

Йотур ҳозиргача Ташқи иш-лар вазирлигининг ҳужжат-лар маълумасига бошчили-ки қилар эди. Айтиш шари қарор билан Бишкекда мухтор элчили-ка

Метин Гўжар, Ашхобода мухтор элчилига Селжун Икисеу, Душанбеда мухтор элчилига Урхон Эрдинали ва Олмаотда мухтор элчи-лика Арғун Ўзай тайин-ланди. (ЎА — АНАДУЛИ агентлиги).

ОТА КАСБИНИ УЛУҒЛАБ

ОТА касбини улуғлаган ҳор бўлмади, дейди халқим-из. Ўшундан ота касбига ихлоос қўйиб, аста-секин уни ўрганиб шу касбининг ҳақи-қий устаси бўлган ютирмай-ди.

Лекин, ҳозирги айрим ёш-ларимиз енгил-ели пул то-пиш кетидан қўниб, касб-и оғаллаш, уни ўзлашгани кў-пича унутиб қўймоқдалар. Улардан сабр-тоқат, насоба этиқод севилмади. Лекин ҳамма ёшларни асло шундай демоқчи эмасмиз. Улар ора-сида ҳам айниқса ота касбини улуғлаб келатганлари кўп. Ниятимиз ишчи касбини оғаллаб, ўғил-қилларини ўз орқасидан эргаштира олган, бир қорхонада узоқ йиллар ишлаган имон-эътиқодли ки-шилар ҳақида ҳикоя қилиш.

Собит ака Содиқовнинг би-нокорлиқ-и хилоос қўйиш-нинг бонси бор, албатта. Ўш-лиқидеги отасига дастёрли ишларини бажариб юргани-дўқ бинокорликка меҳри тушган эди. Унинг отаси ма-ҳаллада Уста Содиқ номи билан машҳур эди. Айтиш-ларига, Содиқ ота Шамсиев қўли гул уста бинокор, на-ма бағалларга қайишадиган раҳм-шафқатли киши экан. Пул кетидан эмас, савоб к-етидан қўнган киши бўлган-лиларини алоҳида таъкид-лашадим.

Собит ака кечки мактабда ўқиб, кундуз кўнлари доимо отаси ёнида бўларди. Унинг меҳнат фалонити 1957 йил-дан «Среднеазиатстрой»да иш-ти турувчи бўлиб ишлаш-дан бошланди. Орадан бир

йил ўтган 159-трестнинг 9-қурлиш бошқармасига нига қабул қилинди. Дастлаб ком-сомол-билан бригадаси тузиб, унга ўн бошчилик қилди. Бу билан ташкилотчилик, ишбилармонлик қирраларини кўрсата олди. Олий маълум-от оиди, 16 йилдан бери 9-қурлиш бошқармасида уш-таки бошқарувчиси бўлиб ишлаб келмоқда.

Мана, Собит ака Содиқов-нинг яхши иш, орзу-иста-лар билан ҳаёога чиққан-га ҳам 35 йил бўлибди. Ўтган даир ичидега унинг ишторикда шаҳаримизда ўнлаб мактаб-лар, болалар боғчалари, ту-рар-қойилар, маъмурий би-нолар қад ростлади. Шу кун-ларда у бошчилик қилаётган бинокорлар Вийтор Малюс-кўчасида 9 қаватли бинони

КАТАЙЎЛ МАШАҚАТИ

ХАММАДАН ЧИҚҚАН ФИКР

БУНДАЙ бўлишини ҳаё-
лига ҳам келтирмаган эди.
Директор касалдан бўлиб
қолди. Лекин, шунга қара-
май ҳозирги оғир шaroитда
у жамоани ташлаб кетишни
ўзига эи билмади. Иқтисо-
дий парокандалик куйаган,
ишлаб чиқаришни бошари-
ш ниятда мушкуллаш-
ган, материаллар ва хом
ашлар етказиб берувчи
корхоналар билан узоқ йил-
лар давомида таркиб топган
яқин ҳамкорлик чок-чоси-
дан сўйилиб кетган бир
пайтда ўзини панага олиши
нисофдан бўлмади. Бироқ,
касалини кучаясверди, оқи-
батда кетишга мажбур бўл-
ди.

Кетиш-ку анча осон, ле-
кин, ўрнига нимин тайин-
лаш мумкин? Бу масалда
собиқ директорнинг ҳам,
байналмиш жамоанинг ҳам,
жумхурият ижарачи
корхоналар уюшмаси «Ўз-
бекмебель» раҳбарлигининг
ҳам фикри деярли бир жой-
да экли.

Ҳамма директорнинг ўри-
босари Мирбобий Орипович
Мирзабобоев номзодида тўх-
тади. Жамоа Фирқини яна
бир бор билиш учун унинг
ва яна бир неча кишининг
номзоди умумий йиғилишда
муҳокамага ва овозга қўй-
илди. Мирбобий Орипович
деярли барча овозни олди.

Аслида у қозғос саноати
бўйича мутахассис эмас,
балки иқтисодчи эди. Шу
корхона жамоаси сафига
қўшилганга ўн уч йил бўл-
ганди. Шу йиллар давоми-
да корхона иқтисодиёти ма-
саллари билан муттасил
шугулланди. У ишлаб чиқ-
аришнинг барча жаҳадларини
чуқур билиб олишга улгур-
ган, айрим муаммоларни
ҳал қилишга қаратилган
фирма-мулохазалари билан
танниланган эди. Шу сабабли
уни қозғос саноатини бил-
майдик, деб бўлмасди. Ўн-
ганди ҳам унча-мунча мута-
хассисга нисбатан анча чу-
қур билиб олган эди.

Шундай бўлса ҳам у жа-
моанинг уни директор қилиб
сайлаш ҳақидаги яқинли
тақлифидан анча ҳаяжонланди,
қандайдир ноқулайлиқ сез-
ди. Чунки, фабрикада цел-
люлоза саноати бўйича му-
тахассислар анчагина бор
эди. Унча қолса, ҳозирги
оғир иқтисодий шaroитда
бутун бир катта жамоага
бошчилиқ қилишдан чўчи-
ри ҳам. Лекин жамоа раёй-
ига қўйилган бошқа илжол
қолмади. Лекин, ҳаммани
бир ёқадан бош чиқариб,
ҳамкор бўлиб, ҳамдард бў-
либ ишлашга даъват этди,
муаммолар қалашиб ётган
даврга бу ниятда зарур
эканлигини билар эди. Яна
қачонки танги чиқса ҳам
дония чиқмаслигини, чуқур
ҳис қиларди.

Ўзи учун ака-ука, опа-
сингиллардек яқин бўлиб
кетган ишчи-хизматчилар
уни янги лавозим билан
қизғин таъриллашганда
ҳам юрагининг бир чеккаси
уйишбироқ турарди. Ўз за-
масига қанчалик оғир вази-
фа юклатилганлигининг
таълиши бунинг сабабчиси
эди: кейинги вақтларда иш
орқага кетгандан-кетмоқда
эди. Бунинг устига ҳар кил
кўнгилсиз ҳодисалар, кам
бўлса ҳам, содир бўляпти.

Янги директорни ишчи
нимадан бошлаб керак, де-
ган ҳаёл чуқуб олган эди.
Бугун янги йил арафаси.
Шу баҳона фабрикада иш-
лаб, ҳаётдан кўз юмганлар
нинг руҳини шод этиш, на-
фақахурулар билан бир пил-
ла чой устида суҳбатлаш-
ти, уларнинг фирка-мулохазал-
рини эшитиш истаги туғил-
ди. У бу фикри билан дарҳол
ўрғотилганча шўшилди.
Кечса ўзбеч ишчи-хизматчи-
ларидан ўн чоғлик кишини
йиғди.

— Менда бир фикр ту-
ғилди, шуни сизларга айт-
моқчиман, — салмоқли га-
пира бошлади директор.
Ҳамма кўз-қуллоқ бўлиб
тинглади, чунки, янги раҳ-
барнинг нима деёлмағлини
уларни жуда қизиқтирарди.
— Ҳадемай янги йил кел-
ди. Унинг арафасида жамоа
шод берсан, худойи қил-
сан. Шу ерда ишлаб, нафот
этиштириш руҳида Қуръон
ўқиттирсан. Шу сабаб ўн
ишларимиз ҳақида ҳам

фикрлашиб оласан...

Ўтирганлар аввалига ҳанг-
манг бўлиб қолишди. Янги
раҳбарнинг шундай дейиши
ҳеч кимнинг ҳаёлига ҳам
келмаган эди-да. Шу сабаб-
ли бироз жимиб қолишди.
Айтилган гап мағзини оддон
қақиб олган, уни маъжул-
ландилар.

— Нудда хайрли ишни
айтдингиз, — деди фабрика
ёғиндан сақлаш бўлими
бошлиғи, меҳнат ва уруш
фахрийси, 70 ёшни қоралаб
қолган Муса ака Нивозов.
— Ҳаммамиз қўллаб-қувватлай-
миз. Унинг савобига не ет-
син. Маскиндан домла имом-
ни ҳам тақлиф қиламиз.
Бир қалима Қуръонни шу
ерда ўқиттирсан дейман.

Бошқалар ҳам турли тақ-
лифлар киритишди. Уни 31
декабрь кунин ўтказишга ке-
лишиб олсинди. Директор бу
ҳақда ишлаётган руслар ва
кишларини ҳам йиғиб масла-
хатлашди. Дастлаб улар
ҳам ҳайрон бўлишди, ҳатто
кулишларига ҳам сабаб бўл-
ди. Лекин хайрли ишнинг
моҳиятини тушуниб, тўла
маъжулландилар. Ўз фикрла-
рини айтишди. Нафақахўр
ишчи-хизматчиларнинг кўн-
глини кўтариш ҳам лозим-
лигини айтишди. Шундан
кейин ишчи-хизматчилар ва-
килларидан иборат комиссия
тузилди, у барча тайёргар-
лик ишларига бош-қош бўл-
ди. Зарур маблагни икти-
сий ривожланган жамгар-
масдан ажратадиган бў-
лишди.

Янги йил айёми арафаси-
да директор комиссия аъзо-
лари билан бирга барча
цехларни айланиб, ишчи
хизматчиларни байрам бил-
ан табриклашди, кўпчилик-
ка совға-салом улашди.
Корхонада ишлаб, эндилик-
да нафақахўр бўлганларга

та, халқ фаровонлиги учун
ишлатилди. Биз бундан
нолмаймиз, корхона-ташки-
лотлар фойдаланган бюджет-
га ажратилган бермаса бўл-
майди-да, Ахир у тибобет,
халқ маорифи, маданиятни
ривожлантиришга, уй-жой
қурилишга ва бошқа шу
каби соҳаларга сарфланади.
Бироқ ўрқонда йўл, машоқда
йўл, хирмонда ҳозирлар
ҳам йўл эмас.

— Кимни назарда тут-
ялсан?

— «Ўзбекмебель» ижарачи
корхоналар уюшмасини
назарда тутаялман.

— Мебелчиликнинг қозғос
саноатига қандай дахли
бор? Улар бир-биридан йи-
роқ соҳалар эмасми?

— Вир-биридан йироқли-
ги ҳаммага маълум. Нима
учувдир бизнинг фабрика-
миз шу уюшмага тобе қилиб
қўйилган. Шундай бўлган-
дан кейин у бизга турли
муаммоларни ҳал қилишда,
айниқса ишлаб чиқаришни
қайта қуришда ёрдам бери-
ши керак. Аслида кўмагини
сезмаймиз, амалда ҳам
йўл-да. Фақат жамоамиз пе-
шонга тери, қадқоқ қўллари
билан топган даромадига бу
уюшмага ҳам шериқ бўляпти.
Ҳар ойда уни исси-бонга
қўймай қурғай сабаб оли-
шад.

Фабрикага ҳеч қандай
фойдаси етмайдиган бундай
уюшманинг жамоага нима
керати бор?

— Бизга-ку, ҳеч керак
эмас. Ўнграга масалани ҳал
қилишга амалий қўмаклаш-
ганлигини эсломайман.
Ҳар гал қуриш ваъда бе-
ришдан нафига ўтилмайди.
Балки уюшманинг мебел-
ёғочовлик саноати корхона-
лари учун фойдаси етгай-
гандир, улар учун керак
ҳамдир. Бироқ жамоамиз
ҳеч қандай наф қурмайпти,
бундан бунён ҳам қурмас
керак. Чунки, у шугуллан-
увчи тармоғи бўйича кор-
хонамизга ҳеч вақт яқин
еоломайди.

— Фойданинг жамоа иж-
тиҳида қолган қисми қан-
дай мақсадлар учун фойда-
ланилает?

— Юқорида айтганимдек,
фойданинг фақат яримдан
сал қўлроқ корхонамизда
қоляпти. У ишлаб чиқа-
ришни, ривожлантириш ҳам-
да иктымий юксалтириш
соҳаларига ажратилает. Ав-
вало ишчи-хизматчиларнинг

диқ, эндиликда уни белги-
лашнинг инон-ихтиёри ўзи-
мизда...

Корхонанинг раҳбарлиги
бу икмониядан оқилона
фойдаланиш йўлларини ти-
нимсиз изламоқда. Асосий
массад сик ҳам қуймасин,
кабоб ҳам қуймасин деган-
ларидек, жамоа фойда қў-
син-у, ишлаб чиқариш эса
зарар қўрмаслигига эришиш
эди. Шундай ҳам бўлди. Бу
ишти томон мувозанати сақ-
ланиб турди.

Фабрика жамоасининг ўт-
ган ҳўжалиқ йилидаги меҳ-
нати натижалари ҳарқачон-
гидан ҳам салмоқли бўлди.
Мавжуд ишлаб чиқариш
қувватларидан моҳирона
фойдаланиш, барча агрегат-
ларнинг туну кун бир ма-
ромда ишлашини таъмин-
лаш, ишчи-хизматчиларнинг
меҳнат шaroитларини ях-
шилаш, ўз ишининг пироя-
вдор натижасидан моддий
манфааддорлигини ошириш,
тежамкорлик учун кураш
умумжамоа шиори бўлиб
қолганлиги ва бошқа шунга
ўхшаш омишлар техникавий-
иктисодий қўрсаткичлар-
нинг кескин кўтарилишига
олиб келди.

Буни биргина соф фойда
мисолида ҳам ақлоқ қўриш
мумкин. У 10 миллион 782
минг сўмини ташкил этди.
Бу, ҳозир ишлаб чиқарилаёт-
ган маҳсулотнинг сотиш
нархи нисбатан ошироқ
бўлганлиги ҳисобга олинса
ҳам, катта маблағдир.

Шу фойданинг ҳамма-
си жамоа иштиҳида қол-
майди-да, — дейди Мирбо-
бий Орипович. — Унинг яр-
ми атрофидасигина бизга
қолади, фойданимизга шерик
бўлувчилар етарли. Маса-
лан, қирқ фойздан ортироқ-
роқ маҳаллий бюджетга ўт-
казилади. Бу маблағ, албат-

та, халқ фаровонлиги учун
ишлатилди. Биз бундан
нолмаймиз, корхона-ташки-
лотлар фойдаланган бюджет-
га ажратилган бермаса бўл-
майди-да, Ахир у тибобет,
халқ маорифи, маданиятни
ривожлантиришга, уй-жой
қурилишга ва бошқа шу
каби соҳаларга сарфланади.
Бироқ ўрқонда йўл, машоқда
йўл, хирмонда ҳозирлар
ҳам йўл эмас.

— Кимни назарда тут-
ялсан?

— «Ўзбекмебель» ижарачи
корхоналар уюшмасини
назарда тутаялман.

— Мебелчиликнинг қозғос
саноатига қандай дахли
бор? Улар бир-биридан йи-
роқ соҳалар эмасми?

— Вир-биридан йироқли-
ги ҳаммага маълум. Нима
учувдир бизнинг фабрика-
миз шу уюшмага тобе қилиб
қўйилган. Шундай бўлган-
дан кейин у бизга турли
муаммоларни ҳал қилишда,
айниқса ишлаб чиқаришни
қайта қуришда ёрдам бери-
ши керак. Аслида кўмагини
сезмаймиз, амалда ҳам
йўл-да. Фақат жамоамиз пе-
шонга тери, қадқоқ қўллари
билан топган даромадига бу
уюшмага ҳам шериқ бўляпти.
Ҳар ойда уни исси-бонга
қўймай қурғай сабаб оли-
шад.

Фабрикага ҳеч қандай
фойдаси етмайдиган бундай
уюшманинг жамоага нима
керати бор?

— Бизга-ку, ҳеч керак
эмас. Ўнграга масалани ҳал
қилишга амалий қўмаклаш-
ганлигини эсломайман.
Ҳар гал қуриш ваъда бе-
ришдан нафига ўтилмайди.
Балки уюшманинг мебел-
ёғочовлик саноати корхона-
лари учун фойдаси етгай-
гандир, улар учун керак
ҳамдир. Бироқ жамоамиз
ҳеч қандай наф қурмайпти,
бундан бунён ҳам қурмас
керак. Чунки, у шугуллан-
увчи тармоғи бўйича кор-
хонамизга ҳеч вақт яқин
еоломайди.

— Фойданинг жамоа иж-
тиҳида қолган қисми қан-
дай мақсадлар учун фойда-
ланилает?

— Юқорида айтганимдек,
фойданинг фақат яримдан
сал қўлроқ корхонамизда
қоляпти. У ишлаб чиқа-
ришни, ривожлантириш ҳам-
да иктымий юксалтириш
соҳаларига ажратилает. Ав-
вало ишчи-хизматчиларнинг

маошини оширишга сарфла-
ялмиз. Бу билан уларнинг
турмуш шaroитини яхши-
лашга, яъни иктымий му-
ҳофаза қилишга муайян на-
тижаларга эришилает.

Ўтган йилнинг декабри-
даёқ ўртача иш ҳақи миқдо-
ри сезиларли оширилди. Шу
туфайли йил давомида иш-
чи-хизматчиларга тўланган
иш ҳақи миқдори ўртача ҳи-
соб билан 461 сўмини таш-
кил этди. Бундан ташқари,
турли йўллар билан уларга
бериладиган тўлов ҳам кў-
пайтириб юборилди. Ўрта
ҳисоб билан ҳар бир жамоа
аъзосига шу йўл билан кў-
пумунча тўланган пул 250
сўмга етди. Бу билан туш-
лик оқватланишлари, бошқа
эҳтиёжлари учун ҳаракат-
ларининг ўрни ортиғи бил-
ан қопланадиган бўлди.

— Бу йил ўртача иш ҳа-
қи миқдори қанчага етди?
Нарх-наво кескин ортиб кет-
ди. Бундай шaroитда ўтган
йилдаги маош ниятда кам-
лик қилади-ку?

— Фикрини назга тўла қў-
шламан. Нарх-наво осмон-
га чиқиб кетди. Жамоа ҳар
бир аъзосининг шундай ша-
роитда иктымий муҳофаза
қилишни анча қўпайтириш
лозим бўлиб қолди. Акс
ҳолда малакали ишчи-мута-
хассислардан акралаб қо-
лиш ҳам мумкин эди. Бу
корхонамизни янчилик аҳвол-
га солиб қўярди. Чунки,
бундай мутахассислар шун-
доқ ҳам бармоқ билан са-
нарли даражада кам, кор-
хонада фойдаланилаётган
асоб-ускуналар ниятда эси-
қас, асосан ўтган асрда за-
шу асрининг бошларида иш-
лаб чиқарилган. Уларни бир-
оз тўхтатиб, яна қайтадан
ишга тушириб бўлмайди, тў-
қатиб тутиши турган гап.
Шунинг учун мутахассис

кадрларнинг тарқалиб кети-
шига йўл қўймаслигимиз
керак...

Корхона маъмурияти шу
массадда ишчи-хизматчилар-
нинг маошини ошириш йўли-
дан бормоқда. Шу йилдан
бошлаб маош ўрта ҳисобда
икки ярим баравар — уч
баравардан ҳам ошириб та-
йинланди. Ўртача ойлик бир
минг беш юз сўмга етди.
Малакали ишчиларники бун-
дан анча ортирди. Уни шу
даражада оширишининг ўзи
бўлмайди, албатта. Лекин
буларнинг ҳаммаси олдин-
дан пухта ҳисоб-китоб қи-
либ қўрилиб, барча жиҳат-
лари, оқибатлари ҳисобга
олинди. Бу, албатта, қўни-
сизликка барҳам берди.

Бу ишчи-хизматчиларнинг
иктимоий муҳофазасини қў-
пайтиришга қаратилган яго-
на тадбир бўлмаса ҳам, энг
асосийсидир. Айни вақтда
уларнинг уй-жой шaroитла-
рини, турмушини, меҳнати-
ни яхшилаш ва енгиллатишга
хизмат қилувчи бошқа қў-
нине тадбир-чоралар ҳам қў-
рилди ва қўрилимоқда. Улар-
ни озин-оқват маҳсулотлари
билан таъминлашни кеңай-
тиришга алоҳида эътибор
берилает.

ШАРТНОМАГА АМАЛ
ҚИЛИНМАЯТИ

ФАБРИКА, республика-
миздагина эмас, балки Ўрта
Осиёдаги ягона қозғос кор-
хонаси ҳисобланади. Бу ерда
шу вақтгача ҳар йили 10,5
минг тонна ёзув қозғослари
ва дафтарлар ишлаб чиқа-
риларди. Бунинг учун хом
аш — целлюлоза Россия-
дан келтириладди. Ичкила-
ри ресурслар (макулатура,
эски латта-путта, пахта то-
залаш саноати чиқиндилари
ва ҳ. к.) дан 14 минг тонна
ўраш қозғослари ва 7 минг
тонна турли мақсадлар учун
ишлатилган картонлар тай-
яйрларди.

— Бу йил ҳам шу дара-
жада нияти оласиларми?

— Ҳозирги иқтисодий
обосиёлоқлик шaroитида бу
даражада ишлашни илжол
бўлмаса керак. Чунки ма-
териал ва хом ашё таъминоти
жорий қилинмоқда. Ҳукумат
комиссияси яқин вақт ичиде
республикадаги бошқа таъ-
килланган зоналарни ҳам
қисқартирмоқчи.

НЕФТ МАХСУЛОТЛА-
РИГА ЭРКНИ НАРХЛАР

РОССИЯ ҳукумати впе-
рель ойянинг охиридан бош-
лаб нефть маҳсулотларига
эркин нархлар белгилаш ма-
салисини кўриб чиқмоқда.

БҮГҮ ГЎШТИДАН
НАРЪЯН-МАРГА «Рав-
свёт Севера» колхозини меҳ-

риш ҳам камайитириляпти.
Йил давомида бизга бундай
ресурсдан эҳтиёждагидан 25
фойз кам етказиб бериш
назарда тутиляпти. «Ўздав-
кооптаъминот» биз иқтисос
қилган 23,5 минг тонна ма-
кулатура ўрнига 17,7 минг
тонна етказиб беришни ре-
жалаштирди. Шу йилнинг
ўтган ойларида у ҳам ба-
жарилмади. Камайитириб бел-
гиланганга қарамай ян-
вар ойида у 53 фойз қилиб
бажарилди. Февралда ҳам
тўла адо этилмаяпти.

Мирзаб Орипович, айниқ-
са, Россиядан целлюлоза
етказиб берувчи корхоналар
раҳбарларининг ўзбошим-
чаллиги ҳақида ташвишланиб
гапирди. Бунинг сабаби маъ-
лум. Агар хом ашё етказиб
бериш камайса фабрикада
ёзув қозғослари ва дафтар-
лар ишлаб чиқариш озаёиб
кетиши мумкин. Улар ҳатто
бу йилги, олдинги вақтлар-
дагига қараганда анча кам
қилиб белгиланган мажбу-
риятларини ҳам тўла бажар-
моқчи эмаслар, айримлари
умуман хом ашё беришни
истамайпти. Фабрика вакил-
ларининг илтимосларига қў-
лоқ солиш у ёқда турсин,
ҳатто қабул қилмаяптилар,
ҳақоратлашгача бориб ет-
моқдалар.

Баҳохлаки, республика-
лараро Кеңаш қарорига му-
вофиқ, бунга Россия феде-
рацияси раҳбарлиги ҳам
имзо чеккан, лимит бўйича
ажратилган целлюлозани
тўла етказиб бериш ҳам
қарз, ҳам фарз. Лекин ай-
рим корхоналар раҳбарлиги
уни инобатта ҳам олмаяпти.
Шартномани бажаришдан
ўзбошимчалик билан воз-
кечмоқда. Хом ашё етказиб
берувчи бирорта корхона
мажбуриятини тўла бажар-
ишни истамаётганлиги
ажабланарлиқдир.

Масалан, Архангельск
вилоятидаги Комглас целлю-
лоза-қозғос комбинати шарт-
номага мувофиқ 5,5 минг
тонна целлюлоза етказиб
бериши керак бўлгани ҳолда,
уни фақат 70 фойз атрофи-
да бажармоқчи. Январ ойи-
да етказиб бериш режасини
шу қўрсаткич бўйича ба-
жарди. Буниси ҳам майли
бошқалари янада камайити-
риб юбораяпти.

Красноярск целлюлоза-
қозғос комбинати йил да-
мида белгиланган 4 минг
тонна унига фақат 1,4
минг тонна целлюлоза ет-
казиб бермоқчилигини маъ-
лум қилди. Бу корхона раҳ-
барлигининг яна бир шарти
бор — Тошкент фабрикаси
маъмурияти 10 минг тонна
олтингугурт кислотаси ет-
казиб бериш эъйиш. Бундай
маҳсулотнинг ўзиде ишлаб
чиқариладиган корхона уни
жаердан олади. Бунинг бил-
ан уларнинг иш йўли
Ҳан ойда красноярскликлар-
дан бор-йўли 100 тонна цел-
люлоза олинди.

Фабриканинг эски хом
аш етказиб берувчи шери-
ги Усть-илим ўрмончилик
саноати комплекси раҳбар-
лари ҳам эндиликда антиқа
шартларини қўймоқдалар.
Улар ҳам шартномани бу-
зиб, йил давомида 3,5 минг
тонна эмас, балки 1 минг
тонна целлюлоза етказиб
беришни режалаштириш-
пти, шунда ҳам уларга 10
минг тонна олтингугурт ки-
слотаси жўнатишни талаб
қилишяпти. Братск ўрмон-
чилик саноати комплекси
раҳбарлиги назарда тутил-
ган 3 минг тонна целлюло-
зани етказиб беришдан умуман
воз кечмоқда. Фақат
уларга пахта юборилсагина
жўнатишармиш.

Тошкент қозғос фабрикаси
жамоаси шундай мураккаб
муаммолар олдига тутишти.
Бу хом ашё ва маҳсулот
ишлаб чиқаришнинг мисли
қўрилмаган даражада моно-
полияланганлиги оқибати
ҳамдир. Целлюлоза бўлмаса
қозғос ишлаб чиқариш мум-
кин эмас. Ичкилаичи ре-
сурслар бўлмаса картон тай-
яришининг илжол йўл, Шун-
дай бўлгач фабрикага ҳар
томоналма ёрдам бериш ке-
рак. Мураккаб мушкуллик-
ларини ҳал қилишда қў-
маклашиш лозим. Акс ҳол-
да бу ерда ҳозирги вақтда
нийотда зарур бўлган кор-
ғоз ва картон ишлаб чиқа-
риш камайди.

Бу билан ягона бир за-
жирни ташкил этувчи халқа-
лар зарар кўриши мумкин.
Жамоа сафи қисқаради, иш
ҳақи камайди, эски асбоб-
ускуналар тўхтатилиб,
яроқсиз ҳолга келади ва
бошқа шу каби салбий оқи-
батлар пайдо бўлади. Рес-
публикамизнинг кеска кор-
хоналаридан бири сифатида
ўзининг олтинги йиллик
қўлтуғ санасини нишонлаш-
га тайёргарлик қўраётган
фабрика учун бу ачинарли,
афсусланарлиқдир.

М. МИРҲАМИДОВ.

КОМИССИЯ ЙИҒИЛИШИ

26 февраль кунин Ўзе-
бекистон Республикаси Пре-
зиденти И. Каримов фар-
мойиши билан тузилган хо-
рийки мамлакатлардан юбо-
риллаётган бегараз ёрдамни
қабул қилиб олиш ва тар-
қатиш комиссиясининг йи-
ғилиши бўлди. Уни шу ко-
миссия раиси, республика
Бош вазири А. Муталов
олиб борди.

Йиғилишда Туркия Бош
вазири С. Демирел «Нав-
рўз» умумхалқ байрами му-
носабати билан Ўзбекистон-
га 100 миллион долларлик
одамийлик ёрдами қўрсатиш
ва кўп миқдорда қарз бериш
ҳақидаги ҳужжатга имзо
чекканлиги айтилди. Юбори-
ладиган маҳсулотлар асосан
дон, озиқ-овқат, дори-дар-
мон, болалар кийими ва
поябзалларидан иборат бў-
ляди. Юқлар икки наватда
олиб келинади. Дастлабки
маҳсулотлар 15 мартгача
қабул қилиб олинishi керак.
Шу мақсадда Тошкентдан
Анқарага ҳозирдаёқ
«ИЛ-76» тайёраси учиб кет-
ди.

Туркиялик биродарлари-
миз ёрдамини ўз вақтида
ташиб олиш, сақлаш ва эга-
ларига етказиш мақсадида
Вазирлар Маҳкамасида
махсус ишчи гуруҳи ташкил
этилди. Унга республика
Бош вазири ўринбосари
Н. Ж. Ҳаққулов бошчилиқ
қилади.

Шу кунин ишчи гуруҳи-
нинг дастлабки йиғилиши
ўтказилди. (ЎзА).

Сизга қандай хизмат кўрсатишмоқда?

... БУ ЖОЙ яқин-яқин-
ларгача тап-тақир яланг-
лик эди. Тез кунлар ичи-
да

БУРЧ ВА САДҚАТ

ТИРИКЛАРДА НЕ ГУНОХ?

Ўтмишдаги кўплаб воқеа-ҳодисалар, айниқса сўнгги давр тарихига оид қатор қизил саналарга нисбатан ҳозирги кунда турли қарашлар вужудга келаяпти, уларни ҳар ким ўзинча тафсил қилишга уринмоқда. Октябрь инқилоби, граждандар уруши, миллий озодлик ҳаракатлари, 40-йиллардаги фашизмга қарши уруш...

Ким нима деса-десуна, лекин Қизил Армиянинг ташкил топиши ўзбекистонлик миллионлаб баҳодир йигитларнинг унинг сафларида не-не қирғинларда жон олиб, жон бергани, жангларда шаҳид бўлган азимат юртдошларимизнинг ўзга тупроқларда абдий қолб кетгани тарих саҳифаларига қонли битилган ҳақиқатдир. Улар Ватан урушидан майиб-мажруҳ бўлиб қайтганларнинг неча-нечаси орттириган жароҳат ва дардлари туфайли беш кунлик дунёдан фақат азоб-қуббатлар кўриб, бевақф, армон билан ўтиб кетишди, кимлариди уларнинг? Зўридан тўрт девор ичида қамалиб тушкан мижнаб ётибди.

Ана шундай бир шароитда айтиб ўтилган байрам саналарининг уйсини ўпоқ, бунисини

БАЙРАМ СИФАТИДА НИШОНЛАШДИ

сўпоқ деб ўтириш одабийликка ётди. Тошкент районидан қатор ҳужалик ва корхоналар жамоалари шу йил 23 февраль арафасида уруш ва меҳнат фахрийларини, ноғирон ҳамда қаровисиз қолган қарияларни, афғон урушининг беғуноҳ шитирочиларни бўлими байналмилалчи жангчиларни йўлаш, улар учун дастурхон ёзиб, ош бериш, баҳоли қудрат совға-саломлар улаштишга аҳд қилишганда аввало бор хайрли ниятни кўзда туттишди. Алишер Навоий номли жамоа ҳужалигидан 37 нафар Улуғ Ватан уруши фахрийси, 34 нафар байналмилалчи-жангчи ва 20 дан зиёд фронт учун меҳнат жабҳасида фидокорлик қилган кишиларнинг ҳар бирига 150 сумдан ёрдам пули тарқатилди. Уларни байрам дастури

хона атрофига тўшлаб, миннатдорчилик ва дил сузлари айтилди, ўтган-кетганлар хотираси ёдга олинди. Собир Раҳимов номли жамоа ҳужалигидан «Оталар чойхонаси»га тўпланган кексалар ҳам, чойхона олдиданги хўбонга йиғилган ёш-яланг ҳам санъаткорлар ижро этган куй ва кўшиқларни тинглаб мириқиб дам олишди.

Район марказида истиқомат қилувчи юзлаб уруш фахрийлари ва байналмилалчи жангчилар Келес жунга дастлабки ишлов бериш фабрикаси ошхонасида тўпланиб суҳбат қуришди. Улар шарафига ош дамланди, йиғилганларга эсдалик совғалари ҳадя қилинди.

Ана шу тадбирларда район раҳбарияти, жамоатчилик ташкилотлари вакиллари қатнашиб, йиғилганларни байрам билан қутлашди, эзгу тилаклар билдиришди. Бетоб эканликлари туфайли байрам тадбирларида қатнаша олмаганлар ҳам эътибордан четда қолмади. Раҳбарлар уларнинг уйларида бориб, кексалар ҳаётидаги муҳим аҳамиятга молик сана муносибати билан самимий қутлашди.

Т. ИСКАНДАРОВ.

ишчи-хизматчилари Қиёрайда дам олишди. Наҳотки шу ерда яшаб, оғина ерни ололмасак. Сиз хайрон бўлмаң. Район раҳбарларига ҳам учрашганман. Сизларнинг ҳуқуқларингиз йўқ, дейишарди. Қани айтинг-чи, менимча, расман тан олинган ҳар қандай уюшма мавжуд қонунлардан фойдаланишга ҳақимиз? Мана, бозор иқтисодиёти деямиз. Қишлоқ ҳўжалигини, корхоналарини халқ истеъмоли модалари ишлаб чиқаришга қаратиш тўғрисида мақолалар ёзиляпти. Ҳўш, нега ёнди бизга имконият берилмапти? Бундай интилишларга йўл очиш керак-ку, ахир. Бунга раҳбарларимиз яхши билишади.

халқ депутатлари район Кенгаши раисига (собиқ) учрашдим. Имкониятимиз йўқ, дейди. Унда Президентимиз фармонларини ким бажаради?

Хуллас, йигитлар шу кунни бор дард-хасратларини мента тўкиб солишлар. Уларнинг гапига қараганда бюрократия тўсиқлари ҳали-вери олиб ташланмаса, йўл очилиши қийинга ўхшаيدди. Қараң, яқинда ўзлари пул йиғишди. Ўстларини В. Очиповнинг ўн уч ёшли ногирон қизига аравача сотиб олишди. Меҳр-муруват, хайри қилиш тўғрисида кўп ёздим. Мен бу мақоламга барча фахрийларнинг гапини сиғира олмаيمان, Уларнинг «қажармонликлари»ни ёзишдан йироқман. Лекин қиёрайлик йигитларнинг интилишларига қўйиб қолмай олож йўқ. Уларда илоҳият бор. Бошлаган ишларини охирига етказишга шайлар. Қанидй, бу ташаббус вилоятимизда кенг ёйилса! Чунки жумҳуриятимизда мустақил бўлди. Энди иқтисодий соғломлаштириш зарур. Демак, Қиёрай район фахрийлар уюшмаси ёмон ишни бошламаган. Уларнинг нияти халқни таъминлаш экан, келинлар, биргаликда ёрдам берилик. Улар таъминоти, халок бўлган йигитларнинг оиласига ёрдам бериш ўз гардашларига олишмоқчи. Ҳўш бунинг нима сиймон? Масалан, дўстларнинг уйини таъминлаш беришса, маросимларини ўтказишга бош-қош бўлишса... Демак, бу ишларни кўплаб қувватлашсин керак. Яна шунга ҳам айтиб ўтишим жоиз. Фахрийларга ёрдам қилиш «ўзайтган корхона ва ташкилотлар сонига ҳам қўйиб бормоқда. Ҳўзирда уларнинг сафи 26 тага етди. Айниқса «Ленинград» номли корхона, «Тезлатич» корхонаси, Ядро физикаси институти, «Лимонарий», «Коммунист» жамоа ҳўжаликлари пул маблағлари билан таъминландилар.

— «Собиқлар»нинг кўп-

ларини сақлаб қололмаганидан ҳурмат бако келтирдилар. Афғонистон фахрийлари уюшмаси Қиёрай район бўлимининг раиси Абдуғани Юлраев фахрийлар номидан бу ерда таъриф буюрганларини таърифлади. Район Кенгашидан, Ҳарбий комиссариатдан келган вакиллар бирин-кетин суз олиб, йигитлар олдидан қарадор эканликларини изҳор этдилар. Мен шу орада Абдуғанини суҳбатга тортиб қўрдим. Муҳиб келганини айтиган «афғончилар» бирпасда атрафимизни ўраб олишди. Кейин билмас уларнинг дарди кўп экан.

— Бизда не гуноҳ, — дейди А. Юлраев, — Афғонистонга ўз ихтиёрийми билан бормаганимиз-ку, Майли, нима деб ёзишса ёзишсин, лекин мен бошқа нарса ҳақида гапирмоқчиман. Уюшма, мамиз расман рўйхатдан ўтганга қарамай маҳаллий ҳўкумат раҳбарлари ёрдам беришни истамаётдилар. Биз маблағини ўзимиз излаб топмоқчимиз. Улардан ҳеч нарса талаб қилмоқчи эмасмиз. Бизга фақат қўл етказиб, Чунки ичимизда нам таъминланган оналар, ўғиллар ҳўлоқ бўлган, ёрдамга муҳтож оналар бор. Мана яқинда не-не машаққатлар билан ёшит ишлаб чиқарадиган кичик корхона очиди. Ишларимиз юришиб кетди. Қанидй, чорвачилик, паррандчилик каби кичик корхона ва фермер ҳўжаликлари ойнашга ёрдам беришса! Юқорида таъинланганимдек, бизга фақат ер, жой беришсин. Мана, ўзингизга маълум. Районимизда қўлудан кимларга жой ажратилмапти, дейсиз? Тошкент шайхидан катта-катта корхоналар, ташкилотларнинг

Қиёрайдан қайтаётганимизда Афғонистон фахрийлари вилоят уюшмасининг раиси И. Худойқўлов: «Булларнинг ҳаммасини ёзиб билан барибир самара кам, имтиёзлар бўлган билан бунга яраша ижро йўқ. Ўзгина биздан қиз қилаверинг, ука, Гапирса гап кўп. Ишлар эса анди бошлангити», — деди. Ўйлайманки, Қиёрай район раҳбарлари бундан тўғри хулоса чиқариб оладилар.

Ҳажимжон ЮНУСОВ, «Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

СУРАТЛАРДА: Қиёрайдаги йиғилишдан лавҳалар.

Сураткаш В. ТҶАЕВ.

Санъаткор мулоҳазалари

БУ ВОҚЕА 1934 йилда содир бўлган. «Гулистон» ойнамасини варақлаб ўтирсан, унда Мирқомил Миршапов дивизиясини ҳақида жуда катта мақола босилган экан. Бу дивизиянинг жанговар машқлари, аскарларнинг суратлари ойнамани безатиб турарди. Мақолаани ўқиб чиқиб, расмларни томоша қилар эканман, бизнинг ўзбекистонда ҳам шундай ҳарбий мутахассислар бор экан деб қувондим. Шундай отлик аскарлар дивизияси эса жумҳуриятимизнинг ўша вақтдаги маркази — Самарқандда ташкил топган экан. Ўша йиллари мана шу дивизияга қабул қилинганларни сураб, ўзбеклардан жуда кўп аризалар тушганидан хабардорман. Афсуски, 1937 йили қаттағона учраган Мирқомил Миршаповов ҳибсга олиниб ва унинг дивизияси тарқатиб юборилди.

Улуғ Ватан уруши йилларида барча халқлар қаторида ўзбеклар ҳам Ватан ҳимоясига отланишди. Ўлкамазда қолган аёллар, болалар, кексалар нақирон йигитларнинг ўрнини эгаллаб, пахта, дон сингари қишлоқ ҳўжалик маҳсулотларини етиштиришди. Пахта-миз аскарларга ҳарорат ва замбаракларга порох бўлди. Барча қардош халқлар қаторида ўзбек йигит-қизлари ҳам оловли жангҳўларда жон олиб, жон бердилар. Уларнинг қанчалари қурбон бўлиб кетишди. Юртимизни эсон-омон қайталанганини эса кўси орден ва медалларга тўлди. Бу борада биз қанчадан-қанча қаҳрамонларимиз билан фахрлансак арийдим.

Жумладан, атоқли ўзбек саркардаси Собир Раҳимов фронтда дастлаб майор лавозимда бориб, жанговар хизматлари туфайли генерал даражасига кўтарилди. У ёшлигидан ўзининг ажирилиги ва чавабдошлиги билан машҳур эди. Унинг ҳаётотлиқ армияси ҳам бор эди. Афсуски, уруш га-лабаси билан тугаши арафасида қандайдир кўз бир ўқ уни ҳаётдан ёвуз юмшашга мажбур этди.

Мана, яқин эллик йилдирки, осмонимиз мусадфо. Бунинг боиси ҳарбий қудратимиз ва тинчликнинг пос-бонларининг хизматлари бе-баҳо эканлигини кўрсатади. Эндиликда эса собиқ Итти-фоқ парчаланди, жумҳури-ятлар ўз мустақиллигини эълон қилишди. Ҳарбий ма-салага келсан, мустақил жумҳуриятлардаги маъжуд кучлар баробар эмаслиги аниқ. Бинобарин, осмонимиз битта экан, ҳозирча ҳам-корлик қилиш ўрнига мав-жуд армияни бўлиб олишга уринсан, бунда юртимизни ташқи душманлардан ҳимоя қилишимиз амри-маҳол бўлиб қолмайдими? Бунинг учун ҳар бир халққа етарли бўл-ган замонавий қурол-аслаҳа ва ҳарбий мутахассислар ке-рак. Ўрта Осиёдан армияга қабирилганларнинг кўпчили-ги қурилиш қисмларига хизмат қилишгани сир эмас. Ҳарбий стратегия аҳамиятга эга бўлган ҳўжалар эса асо-сан рус, украин, беларус ёшларига ишониб топшири-ларди. Энг юқори даража-даги қўмондонлар ҳам ўша-лардан эди.

Мен жуда кўп йиллардан бери ҳарбий қисмларда те-тез бўлиб, аскарларнинг ҳаёти билан яқиндан та-ниши имкониятига эга бў-лдим. Айниқса, «Собир Ра-ҳимов» кинофильми сура-тга олинганда Болтибўйи ҳарбий бўлиналарида кўп

рибди. Халқимизнинг мод-дий бойликлари ва маънавий қадриятлари талон-тароқ қилингани етар эди. Шун-дай мустақил давлат яра-тайликни, ҳамма нарса ўзи-мига буюрсин, бировларга муҳтож бўлмайлик. Собаби бта-бобларимиз бизга ме-рос қилиб қолдирган барча бойликлар ўзимизга етди. Маълумки, ҳаётда ҳар бир га-лаба осонликча қўлга ки-ришмайди. Шу боисдан биз ҳозир мустақиллик бо-сқичига ўтиш даврини бош-лаган кетирмоқдамиз. Ўзу-ли-мида эса тўсиқлар шу қа-дар кўпки, уларни фақат ақл-идрок ва бардош билан ен-тиб ўтиш мумкин. Бу ку-рашда фақат иқтисодий жи-ҳатдан эмас, балки маъна-вий ютуқлар ҳам кўпмақ-дир. Тиз чўкиб яшагўна, тик туриб ўлган ахшироқ, дейишди. Миллий гўрури-миз бизни энди ана шундай да-дил қадамлар ташлашга да-ватлаб етди.

Ўйлаб кўрсан, қаттагон йиллари, шахсга сиғиниш ва яхкаҳқимлик даврлари биз-ни мутеласка ўргатиб, биз-га куч-қувватимиз ва жўра-тимизни сўндириб қўйган экан. Шу ўринда М. Шайх-зоданинг «Киши туғилмайди бошда тож билан, туғилар

Тўғри, жумҳуриятимизда мудофаа вазирлиги тузил-ди. Собиқ Иттифоқимиз миқёсда умумосмонимиз-ни қўриқлайдиган қуролли кучларга эгамиз. Бу — биз-нинг ҳозирги суянғичимиз, албатта. Шунга қарамай яқинда ўз берган Қора де-низ флоты юзасидан Россия ва Украина ўртасиданги ке-лишмовчиликлар ҳамма-ми-ни ташвишга солиб қўйди. Шу босқондан бошқа жумҳу-риятлар қаторида бизнинг ҳарбий кучларимиз ҳам давр талабига жавоб бе-ра-диган даражада бўлмоғи ке-рак.

Биз яқинда жумҳуриятимизнинг Олий Кенгаши но-млари — А. В. Емельянов, генерал-майор В. Н. Мах-мудов, В. Г. Исломбеов, Б. А. Жўрабеовлар билан бирга Волгабўйи — Урал ҳар-бий қисмларида бўлиб қайт-ди. Тошкент вилояти Пар-кент ноҳиясидаги Хўсан Ба-ратов бошчилиги қилаётган «Паркент гуллари» ашу-ла ва рақс дастаси ҳам ҳар-бий қисмларда концертлар беришди. Маълум бўлиш-ча, бу ерларда ракета бў-ринчалари жойлашган бў-либ, жумҳуриятимиздан 2 минг нафардан кўпроқ ёш-лар хизмат қилишар экан.

«КИШИ ТУҒИЛМАЙДИ БОШДА ТОЖ БИЛАН...»

тироқ етар эканман, у билан яқин қилиб қолганини туфайли «Нега ўзбек-лардан ҳаммаси раҳимий-майис?» деб сўрадим. Шун-дан у ҳеч биланмасдан юзига шартта: «Сизларда фазогирликка лаёқатли йигитлар йўқ» деди. Мод-донимки бу соҳада ҳам қоб-илиятли ёшларимиз бор эди. Мана энди фазога парвоз етатиётган орасида ўзбек йигити ҳам бор эканлиги айтилганди. Биз бу ҳақда матбуот саҳифаларидаги ха-барларни ўқиб беҳад қувон-дик. Ишқилиб, эзгу орзу-ар-монларимиз ушласин.

Ахир тарихга бир назар ташлаб кўринг: осмон йи-гитларини биринчилар қато-рида ўрганганлар, юлдузлар навалани туганганлар ўзбек олимлари бўлишган-ку! Ет-миш йил давомида тенг ҳу-қуқли жумҳуриятлар итти-фоқи дедигу, аммо тенглиги-миз ва ҳақ-ҳўқуқимиз пой-мол этилаётганлигини би-либ-билмасликка олдим. Ким-лардир тепамиздан зулм ўт-кариб турганини сезардим, фақат чор-ночор оғзини-миздан солиб олгандик. Фи-зикада шундай қонуи бор: қанчалик жисм қаттиқ сиғин-са, ушарасини ёришини ҳам кучлироқ бўлади. Ниҳоят э-миш биз ёридик, охири-оқиб-да мустақиллик олдик. Бу би-нога эндигина биринчи гишт-лар қўйилгити, ҳоло. Ёт-миш ўз йил давомида зўр-лик билан қурилган юлдуз-мундуз тушди. Энди биз шун-дай иморат бунёд етайлик, у ҳеч қачон эскирмасин, таъмирланмасин. Амир Те-мур, Улуғбек ва Бобур кур-ган биналар каби асрлар да-вомида ота-боболаримизнинг улуғлигини тисмоли бўлиб тураверсин.

Шуни унутмайликки, чор-атрофимизда қудратли дав-латлар бизга кўз тиниб ту-

эрликка эҳтиёж билан» де-ган мисралари ёлғизга туша-ди. Эндиликда бизнинг им-кониятларимиз чеклаб қў-йилгани аниқ бўлди. Тўғри-роғи, бунга қўйқиб қолган эканмиз. Айниқса, ҳарбий соҳада.

Ўзингиз мулоҳаза қилиб кўринг, ҳозир биз армияда етук мутахассисларимиз бо-лиги билан фахрлана ола-мизми? Шунча йиллар ичи-да халқимиз орасидан би-ронда қўмондон чиққими? Туркистон ҳарбий округига бирор марта ўзбек саркар-даси раҳбарлик қилдим? Ана шуниси кишига алам қилади. Нега бизнинг ўз ге-нералларимиз, саркардала-римиз, энг нозик қурол-ас-лаҳаларга мутахасс-слик қила оладиган кадрларимиз бўлмади? Нега биз «оғаз-ақили»мизга ижорини бўлиб қолдик? Тўғри, кўз қурсин учун бир неча генералларимиз бор эди. Лекин улар ҳам ўзидан юқори лавозим-даги қўмондонларга қарам бўлиб келдилар-ку! Агарда юқорида айтганларим бе-вақт қурбон қилинганда эди, очингани айтсан, шу пайтгача халқимиздан маш-ҳур маршаллар ва қўмон-донлар етишиб чиққан бў-ларди. Ўтмишда халқимиз-дан буюк лашкарбонилар чиққанини ким ҳам инкор ет-а олади, ахир! Амир Те-мурнинг ҳарбий илми ҳам қимматга эга эканлиги-ни яхши биламиз. Жало-лиддин Манҷубердига ҳа-то Чингизхон ҳам тан берган-ди тарихнинг ўзи гувоҳ-ку! Айниқса, ҳозир мустақил-ликка қадим қўётганимиз-да ҳарбий соҳада ҳам бош-қаларга қарам бўлишимиз сира-сира мумкин эмас. Чун-ки ўзининг мустақил жан-говар армияси бўлмаган дав-лат доимо хавф остида бў-лиши турган гап.

Қайта уйга қундалик Плянигини тўлдирмай, Мен қайтмайман, эй жоним. Немис ёни ўлдирмай. Канал суви оқибди, Ўрнидан қўзғина. Орден тақиб қайтмасам, Майли боқма юзига. Мен чоптириб бораман

Еа устига отиним, Тўхтаймин жавоб ёз Ўқиб бўлган хатим. Ваҳор бўлса эй жоним, Жамбул, райхон гуллари. Етиб боргач асайим, Итизорлик куллари. Ваҳор бўлса кўиб чик Кана қуриб далага, Қирон кела бошлади

Евуз фаншет гагага, Суқир сузар сойларда Суви лойқа бўлса ҳам, Асло қўнглин тўлмайди Евадан битта қолса ҳам. Аҳдам РАҲМАТ. 3-Велоруссия фронтининг «Қизил аскар ҳақиқати» га-зетаси, 1944 йил 8 апрелда-ги сонидан.

ОКОП ҚЎШИҚЛАРИ

Янги қаттиқ келгўча Эски қаттиқ ёнимда, Тез келмаса хатларинг Халқим сен жонимда. Узоқ кетманг деганинг Узоқ кетмай бўлмайди,

Бадбахт ёни қирмасам Асло қўнглин тўлмайди, Сендан узоқ кетсам ҳам Қўнгли бўлар қирроқ. Қанча нари кетсан биз Қўнчамазми биз теэроқ.

ОИЛАЛАР ДАВРАСИДА

ОМОН БЎЛИНГ, АЗИЗЛАРИМ!

— Урушдан келганману уйланганман.
— Урушда ҳам қатнашганимиз? — беихтиёр оғзимдан чиқиб кетди.
— Менинг ёшимдагиларнинг ҳаммаси бориб келган.
Омон ака уруш хотираларини бирма-бир сўзлар, Марҳамат хола ора-сира бош ирғаб, секингина «ух» тортди кўярди.
Омон Тўлағановнинг жанговор йўлини қўйидаги ша-

ҳарлар ҳам тасдиқлаб турибди: Киев, Москва АССР, Тамбов, Одер дарёси кечувлари... Алдымда, Прота, Невель ва нихот Берлин хужуми. Собик жангчининг кўнрагидаги учинчи даражали шўҳрат ордени, Олий Бош Қўмондоннинг ўнга яқин ташаккурномаси унинг мардликдан далolat бериб турибди. Омон ака гоҳ ҳаяжонли, гоҳ ҳасратли оҳангда партизанлар билан қилган ишлари-

ни Одер соҳилида яралгангиларини хикоя қилдилар. Сўзбат мавзусига ўзгаришмоччи бўлиб сўрадим:
— Урушга шу ердан кетганимиз?
— Ҳа, шу ердан, «Ривож» колхозидан кетиб, 1945 йил 12 декабрда шу ерга қайтиб келганман, шу ерда уйланганман.
— Ўзи Марҳамат хола билан тўйдан олдин аҳду-паймон бўлганми?

ТАНГА—МАНГА

Подшо саройида мушояра бўлаётган экан. Мулозимларидан бири тилга танга тўғирлидан лаганини дав-
рага олиб чиқиб:
— Кимда ким тангага мос қўйишга тоғиб, энг қисқа ашъор айтса, лаган ушанки бўлади, — дебди.
Шунда Хўжа Насриддин тавозе билан ўриндан туриб, шўҳра таъзим бажо этди ва:
— Танга — манга! — деб юборди.

Айтишларига қараганда ўшандан бери Хўжа Насриддин туллари мижога қўймай, тангаларни ҳеч кимга раво қўймай ёстигининг тағида саклаб келармиш. Йўқса, Хўжи Хожини мактада кўр бўлиб турган замонда танга анжонинг уруғига айланиб, дард устига чиқиб бўлармиш!
Мана бир мисол: Юнусов билан авиасозлар шаҳарчаси оралиғида қатnayдиган 48—автobус одамлар билан кўл тўла. Шу пайт ҳайдовчи микрофон орқали: — тўшадиганлар олдинга ўтиб, танга тайерласин, бўлмаса қайти-май берилмайди, — деди асабий ҳолатда. Шу заҳоти автobус ичиде гала-говур бошланди:
— Буларнинг иши қизиқ — кира ҳақи осмонга чиқиб кетди. Хизмат қилганда кейин, бўйнига олсинда... Тангани қаердан оламиз?
— Йўловчиларга «маданий хизмат» деб шуни айтди-ларда.
— Метрода ҳам бундан баттар эмис. «Навоий» бека-тида пул майдалашга танга йўқ, деб эълон осиб қўйишганмиш.
— Танга ширкатчиларга ўтиб кетди. Уни заргарларга бериб, ҳар хил таъинчи-лар ласатишадиган эмиш. Беш тийинин юз сўмга айлантиришадиганмиш.

Хўзир ҳамма нарсани ҳақиқа бўлади. Ҳа дегани ҳақиқат, кўришганимиз бўжи йўқ... Мен тўшадиган бекат ҳам келди. Машина тўхтади, ҳамма ўз ишига — хизматига ошадиган. Шўҳрада лаббай топилмас дейдилар. Автobуснинг олдинги эшиги очилди. Кимдир ўрта эшикни очинг, кимдир орқа эшикни очинг дед бақиради. Ҳайдовчининг парволи фалак. Аҳамият бермайди. Икки кўзи олдинги эшикдан тўшадиган йўловчиларда. Ким «қичилиб ўл» дегандек бир сўм ташлаб индамай кетаяпти, ким қайтишни олдиш учун ҳайдовчи билан жанжаллашмоқда.
— Мен нима қилай ахир, танга бўлмаса, — дейди ҳайдовчи фироғи фалакча қичиб.
— Нафилни олгандан кейин, тангани рамабл юринг, — дейди йўловчилардан бири.
Хуллас, шунақа ҳангома-лар. Кира ҳақи икки-уч бара-вар осиди. Демак, йўловчи-

ларни ўз вақтида манзилга етказиб қўйишдек масъулиятни зиммасига олган «валло-мат» ташкилотлар, автobус парктарининг раҳбарлари, қолаверса ҳайдовчилар «пичоқни аввал ўзинга ур, оғри-маса бирова...» деган мақол-ни бир эсласалар, пулни йи-мон деб тушунмай, йўловчи-лар турматини жойига қўй-салар асакалари кетмайди. Уша — биз лаънатлайвериб мазийга улқитириб юборгани-миз — турунлик йилларида ҳам йўловчиларга бундай ҳурматсизликни кўрмаган-дик.

Троллейбус ва трамвайни айтмайсизми? Кира ҳақиқи оширилган кундан бери улар-нинг ўрта эшиги очилмайдиган бўлиб қолди. Бузуқ ёмиш Гапирсанг балого қолсан, етти пуштининг гўрига гу-вала қалайдилар. Ҳайдовчи эса эшик олдида садақа сў-раётгандек нафтини очиб ту-ради. Олган пулга чипта бе-ришни ҳаёлига ҳам келтир-майди.

Болали оналар, қариялар, ногиронларни кўз олдинга э-келтириш... Орқа эшикдан бир амаллаб чиқиб олган бу-ндай йўловчилар олдинги эшикка ўтувларича она сўти оғзидан келади.
Тўри, ҳамма кира ҳақи тўлаши керак. Лекин йўлов-чиларнинг ҳақ тўлагани ёки ҳақ тўламаганини текшириш учун ҳайдовчининг ҳам вақ-ти кўп кетади. Боз устига, одамларнинг машинадан ту-шолмай, илҳақ бўлишларини айтмайсизми? Йўловчиларга қулайлик яратиб, мушкулни осон қилишни ўйлайдиган би-рор кимса топилармикин?

Оғир даврни бошдан ке-чиряпмиз, турмуш тарзини ўзгартирдик. Пул бўлса ча-галда шўрва, дейдилар. Ле-кин одам одамнинг унут-маслиги, одамгарчиликни эс-дан чиқармаслигини, бир-биримизнинг ҳурматини имконият қадар ўзинга қўй-ишимиз керак эмасми? Балки-нинг тириклиги суя билан. Автobус, троллейбус, трамвай умуман барча турлиги транс-портнинг тириклиги одамлар билан... Уларни рози қилиб, ҳурматини жойига қўйиб те-гишли ҳақини олдиш керак. Ана шунда барака бўлади. Хизмат маданияти унутили-ши билан асабузларлик бош-ланади. Бу эса «мушт кет-ди» дегандек гап. Юлаб одамлар ил жойларига фи-голарни олиб, нафратларига ўт кетиб қириб келадилар. Кимга фойда, кимга зиён... Автobус қўзғалди. Кўна-да кетиб борар эканман, ҳай-довчининг микрофон орқали:
— Тўшадиганлар олдинга ўтсин, танга тайерланган, бўлмаса қайтишни бермай-ман! деган дағал овози қўло-ғимга чапиди.

Б. АБДУЛЛАЕВ,
ЎЗА мухбири.

УЛЬТРАТОВУШ—ШИФОБАХШ

Шу йилнинг январь ойи-дан бошлаб 1-клиник шифо-хонада Тошкент врачлар ма-лакасини ошириш би-лимгоҳининг онкология ка-федраси қошидаги ультра-товуш тадқиқоти курси

ни бошлади. Унга мутахас-сислар, тиббиёт фанлари номзодлари М. Қодиров, О. Дўстмуродовлар раҳбарлик қилишмоқда.

Чет элдан сотиб олинган

ультратовуш асбобларини турли касалликларни даво-лашдаги самарасини тинг-ловчиларга ўргатиш ва му-олажаларни тадқиқ этиб бо-риш бу курснинг асосий мақсадидир.

Ўз мухбиримиздан.

А. АЛИЕВ.

— Бўлган, — Омон ака оғзини тўлдирди кудди, — менга «бешикетти» қилин-ган.

— Доим колхозда ишла-гансизми?

— Йўқ, болам. Мен темир йўлчиман. Ўша ердан пенсия-га чиқдим. Ўттиз йил ишла-дим темир йўлчи бўлиб.

— Колхозда мен ишладим, — Марҳамат хола тушунтир-ди. — Экин экиб, сув суго-риб, мана охирида оёқларим-ни оломайдиган бўлиб қол-дим. Худога шукр, чеккан жабру-жафоларим эвазига болаларим эсли-хўшли, ти-ниб-тинчиб кетишди.

— Нимасини айтасан-а, — Омон амаки хўрсинди. Энди 31 наварамдан 5—6 та-сининг тўйларини кўрсак, Ху-доим етказса қанийди!

Мен чол, кампирнинг йил-лар ўз мухирини босиб кетган чехраларига қараб шукрона-лик туйғуларини ўқидим. «Етказди Худоним, — ўйла-дим мен, — Сизларни етказ-маса, кимларни етказадим!»

Мен бу хонадонни ибрат қилиб ёзмоқчи эмасман, бу-ндай оилалар жуда кўп. Лекин ҳаётнинг зарбаларини мардо-навор енгиб, ҳали ҳам фар-зандлари учун суянақ тоғидек бўлиб турган ота-онага ўз миннатдорчилигини билди-риш келди. Оилани шундай муқаддас сақлаш, унга доғ туширмаслик — бизнинг энг улуг удулларимиздан бири-ку, ахир!

Темур УБАЙДУЛЛАЕВ.
Сўзтаба: пир-бадалат хо-надон бошлиқлари ўз яқин-лари даврасида.

ТЎП ВА ҚЎЛҚОПЛАР
МУАММОСИ

Тошкент чарм атторлик моллари ва спорт буюмлари «Орозу» ишлаб чиқариш бир-лашмаси спорт тўплари тай-ёрлашни тўхтади. Хом ашё етишмаслиги жамоани шун-дай қилишга мажбур этди. Собик Иттифоқнинг рес-публикаларидаги анъанавий хом ашё етказиб берувчилар билан алоқа амалда барбод бўлди, — дейди бирлашма директорининг ўринбосари С. Муҳидинов. — Бизга хо-нада республикамиз корхо-наларида ишлаб чиқарилган

чармгина келиб турибди. У ҳам етишмайди. Хом ашё етказиб беришда пойабзалчи-ларга устуллик берилаётгани тушунарли, албатта. Бизга эса майда-чўйдаларгина қол-моқда. Афтидан эндиликда Ўрта Осиё республикалари тўпларини бошқа давлатлардан сотиб олишга тўғри келади-диганга ўхшайди...

Бу ҳали ҳаммаси эмас. Тўп-лардан кейин боксчилар қўл-қопларини чиқаришни ҳам тўхтатишга тўғри келади. (ЎЗА мухбири).

НУФУЗЛИ НАШР

Бир неча йилдирки, Ҳам-ба номидига санъатшунос-лик илмгоҳи ва Япония-нинг Сок дорифукуни яқин илмий ҳамкорликда са-марали археологик куза-тишлар олиб бормоқда-лар. Буюк ипак йўли йи-ли мобайнида ҳам бу бо-рада қўлаб ишлар қилин-ди. Қўлга киритилган ар-хеологик топилмаларни ў-ғаниш ва уларни илмий баҳолаш жараёнида қим-матли тадқиқот натижа-лари юзага келди.

Эндиликда бу каби из-

ланишлар ва топилмалар-дан бир нечаси энг ях-ши экспонатлар сифатида Ўзбекистон санъатшунос-лик илмий тадқиқот ил-мгоҳи музейидан муносиб ўрин олди. Шуниси му-ҳимки, музей фондидан топилмалар асосида тайёр-ланган илмий ишлар «Жа-нубий Ўзбекистоннинг ўт-миши» деб аталган ки-тобда кенг ёритилди. Маз-кур нуфузли йирик нашр Японияда кўп нусхада чиқа-рилди.

С. ОДИЛОВА.

• Иккинчи истеъдод эгалари

— 5—6-синфларда ўқиб юрган кезларимда шояр Рауф Парфийнинг «Дайло» шеъри асосида айтадилар-ган қўшиқни ўзинча хир-гойи қилиб юрдим, — дейди биз билан сўзлашган Эргашбек Ҳалилов бола-лигини хотирлар экан. — Бундан хабар тогган му-сика ўқитувчиси Мирса-ид (Мархум) ака мени мак-табимизда ташкил этилган тўғаракка таклиф этиб, ру-боб ва дутор чалиш сир-ларини ўргата бошладилар. Кейинроқ бошқа му-аллимларимиз ҳам «Эр-гашбек, сен дуруст ашула айтаркансан», деб мактаби-мизда турли саналар му-носабати билан бўлиб ту-радиган йилгишларга ҳам таклиф этадиган бўлиш-ди. Кейинроқ эса кўнте-раклик хушовоз хонанда Ўткир Каримов билан та-нишиб қолдим. У киши менга тор чалишдан тортиб то овозин маромиди олиб юришгача ўргатдилар, қим-матли йўл-йўриқлар бер-дилар.

Ҳар қандай ижодкор ҳам аввалига ўзиндан ол-динги авлод вакиллари-дан кимгадир тақлид қи-лиши, табиий. Эргашбек ҳам даставвал жумҳурият халқ артисти Шерали Жўраев-га ҳавас қилиб, унинг «Нодира», «Наргиз», «Кар-вон», «Зуҳро юлдузи» ва «Замон-замон» сингари маш-ҳур ашулаларини айтиб юрди.

...Эргашбек Ҳалилов ас-ли Тошкент ноҳиясидаги

Самара қишлоғидан. У Му-ҳаммаджон Фозилов (со-бик «Ленин йўли») номи-ли жамоа хўжалиги ҳудуди-даги 4-ўрта мактабдан би-риб, Тошкент давлат до-риффукунинг математика кулиётига кириб ўқиди. Мана, ўн беш йилдирки, олий билимгоҳини муваф-фақиятли тамомлаган ик-тидорли йилит ўзи таълим олган 4-мактабда устозла-ри билан бир сафда ёш авлодга математика фани-дан дарс берибди. Икки йилдан бери эса бу жонку-

дан ўтилар. Онамиз Адо-лат биби эса 1979 йили ва-фот этганлар.

«Инсон боши — сойнинг тоши», дейишди. Ҳаёт йўли ҳамма ҳам бир текис давом этмагандек, ота-онанинг дунёдан эрта ке-тиши оиллага чўқур қайғу олин қилишга мажбур қилди. Лекин фарзандлар билим-кетиш оёққа туриб, турмуш қийинчиликларини мардонавор енгишди. Ётти нафар фарзанднинг ҳам-маси ҳам олий маълумот-ли мутахассис бўлиб ети-шди. Аммо шу орада

ҚАЛБИДА ҚЎШИҚЛАРИ БИСЁР

турмуш ташвишлари би-лан ўралашиб, не чоғли санъатни севинишдан қатъ-ий назар, Эргашбек бир-мунча муддат соз чалиш ва қўшиқ айтишни йи-ғиштириб қўйишга мажбур бўлди.

Хўзирги йаънида сийқа-си чиққан таронаю али-м-соқдан қолган енгил-елпи куйлар билан шинаванда-лар меҳрини қозониш амри маҳол. Чинакам санъат шайдолари кўнглини янги овоз, замонавий шеър ва дилтортар мусиқа биланги-на забт этиш мумкин. Бу-ни дилдан ҳис қилган Эр-гашбек ўз дастурини янги қўшиқлар ҳисобига бойи-тишга алоҳида эътибор

берибди. Бу борада у даст-лаб ёш қаламкаш С. Ўрин-боевнинг «Насиб» шеъри асосида қўшиқ яратди. Ўша йили ноҳия миқёсида ўтказилган ҳаваскор ўқи-тувчиларнинг қўриқ-танло-вида худди шу қўшиқ би-лан қатнашган хонанда биринчи ўринни эгаллаб, ноҳия халқ таълими бў-лимнинг фахрий ёрлиғи билан тақдирланди. Шун-дан сўнг бирин-кетин Маш-рабининг «Ўртар», Асқар Қосимовнинг «Ер-ёр», Уми-да Абдузамимовнинг «Ўз,

ўртоқ» сингари шеърла-ри асосидаги қўшиқлар ҳам Эргашбек инжирсида санъат муҳлислари қал-бидан мустаҳкам ўрин ол-ди. «Ўртар»дан кейинги қўшиқларга унинг ўзи ба-ҳоли қўдрат куй бастала-ди.

— Ўзим ота-онандан эр-та жудо бўлганим учун-ми, ҳарқалай кўпроқ во-лидалар, падари бузуқ-ворлар ҳақидаги ашула-ларни икром этишни хуш қўрман, — дейди Эргаш-бек. — Шунингдек, ода-мийлик, меҳр-оқибат, меҳ-нат, самимий дўстлик ва муҳаббатни тараннум эту-вчи ашулаларни ҳам ас-тойдил қуйлайман. Даста-

миздаги Ақром Ҳасанбо-ев, Хожиканбар Солиев ва Васил Солиев сингари со-зандашлар билан бир-бири-мизни яхши тушуниб, аҳли-ноқликда ижод қилаётган-лигимиз ҳам умумий юту-ғимиз самарасини таъ-минламоқда.

Хонанда икром этаётган қўшиқлар элликтадан ошиб кетди. Ўзбекча «Муштоқ-дильдор», тожикча «Чак-и-ра-чак» ва озарбайжонча «Омон-омон» каби турли қардош халқлар тилларида янграйдиган тароналар ана шулар жумласидандир.

Биз Эргашдан «Қайси хо-надаларни ёқтирасиз?» деб сўраганимизда у Ўз-бекистон халқ артисти Ка-молиддин Раҳимов, жум-хуриятда хизмат кўрсатган артист Махмуджон Азимов ва хушовоз хонанда Бах-тиёр Тўлағанов номларини алоҳида ифтихор ва меҳр билан тилга олди. Хонан-да шу кунларда «Ушшоқ», «Қўйга» қайи Ўзбек халқ мумтоз ашулалари ва ма-қом намуналари ижроси устида кўнл билан ишла-моқда. «Хали қалбимда халқимга ҳали этадиган қўшиқларим кўп», — дей-ди у биз билан мулоқот-да. Умидли хонанданинг халқ эъзортимизга тортиқ этиб ултурмаган қўшиқ-лари дунё юзини қўри-ши ва тингловчилар меҳр-муҳаббатига сазовор бўли-шига тиллоқдошимиз.

М. ТУРОВОВ.

Ўзбекистон
полвонлари
халқаро майдонда

ЭРОНДАГИ

БЕЛЛАШУВЛАР

Полвонлардан қай бири ен-гиб чиқиши тўғ маълумдек, уларнинг бири иккинчисидан ўттиз беш килограмм оғир-роқ эди. Эрондаги Хурсон вилоятининг ҳамма томонла-ридан келиб Машҳад шаҳри-даги спорт фестивалига йи-гилган дэюдо ишқибозлари ўз юртошларининг галаба-сини байрам қилишга шай бўлиб туришар эди. Вамисо-ли кураш майдонда бўлади-ган воқеа шунчаки расминг учунгина керагу ҳозир ба-ҳайбат полвон кичиктойнинг адабини бериб қўйдигандек.

Бироқ «кичиктой» осонга таслим бўла қолмади. Дастлабки дақиқалардаёқ у бехосдан ҳамла қилиб ўзи-нини ҳайбатли рақибини эсан-киратиб қўйганда томоша-бинларнинг нафаси ничга ту-шиб кетди. Иккинчи, учинчи ҳақлалардан кейин эса ба-ҳайбат полвоннинг кураги ерга тегди. Олишув ҳаками меҳмоннинг қўлини кўтарди. Бу галиб Ўзбекистоннинг чирчиқ шаҳаридан келган Рустам Эргашев эди.

Бу Эроннинг бир неча шаҳ-рида бўлиб ўтган спорт фес-тивалидаги воқеалардан би-ридир. Бу байрамда Ўзбеки-стон делегацияси Эрон оли-мпада миллий комитетнинг тақдирини буюн қатнашди. Машҳаддаги беллашувлар айниқса муваффақиятли ў-ти. Бу ерда тренер Юрий Княгинин шоярди Рустам Эргашевдан ташқари чирчиқ-лик яна бир неча йилги галаба қозонди. Аҳмад Жамо-лов, Димитрий Соловьевлар ўз вази тоифаларида ютиб чи-қишди. Тошкентликлардан Фарҳод Огаев, Шухрат Га-фуров, Армен Багдасаров, Мирзоуллубек Шомираев-лар галабага эришди.

Табризда баскетбол мусо-бақаси бўлди. Бу ерда Тош-кентнинг «Аустрийа» коман-даси командаси жумхурият-миз номидан қатнашди. Ётти-та команда иштирокида ўтган дастлабки ўйинлардан кейин Техрон терна командаси би-лан бирга тошкентликлар ҳам финалга чиқишди. Ўйин те-тиди, фақат охири дақиқа-ларда меҳмонлар халқга ик-тига тўп ташлаб, биринчи ўринни олшга муваффақ бўлидилар. Шерозатни мусо-бақадда ҳам қаратчиларимиз муваффақиятини қатнашди.

Бу учрашувларнинг яку-лаги ҳақамлар берган баҳо-лар билангина чекланмайди. Иккала мамлакат спортчили-ри ўртасидаги алоқалар му-стаҳкамланганлиги бундан ҳам муҳимроқдир. Чунончи, Эрон ва Ўзбекистонда бундан ке-йин ўтказиладиган мусобақа-ларга спортчилар бир-бирла-рини таклиф қилишди.

(ЎЗА мухбири).

«Санъат байрами» тараддуди

УМУМТАЪЛИМ мак-таблари ўқувчи ёшларига нафосат тўғусини ўсти-риш, уларни гўзаллик ола-ми билан ошно қилишда мусиқа санъатининг таъ-сир кучи каттадир. Бу эса мактаблар, болалар уйла-рини, мактаб-интернатлари, уй-жой бошқармалари ва маҳалла кўнгалари ҳу-зуридаги клубларда эсте-тик тарбияга қаратилган маданий тадбирларни ре-жали асосда олиб бориш зарурлигини кун тартибига қўймоқда.

Жумхурият мактаблари ва мактабдан ташқари бо-лалар муассасаларида «Санъ-ат байрами» кўрик-танлов-ларини ўтказиш халқ таъ-лими мутасаддилари ол-дида турган муҳим вази-фалардан бири саналади. Афсуски, бу жондид маса-ла негидир кейинги йил-ларда эътибордан четда қолганда. Авваллари «Санъ-ат байрам»ни ўтказиш ях-ши ағъанага айланган кўпчиликка маълум. Шу-ни инобатга олиб, мажур оммавий-маданий тадбирни

яна изчил олиб боришни йўлга қўйишга киришилди. Ўзбекистон республика-си халқ таълими вазири-нинг «Санъат байрами»ни кенг доирада уюштириш бўйича махсус буйруқ чи-қарилиши. Унда Наврўзга ба-ришганда кўрик-танлов-лар ташкил қилиш, бу даврда ўқувчиларнинг ҳам-да бадий ҳаваскорлик жа-моалари таълимини уюш-тириш зарурлиги кўрсати-либ ўтилди.

Кўрик-танловда қобили-ятли ва ижрочилик маҳо-ратлари ўсиб бораётган бо-лалар ҳамда бадий ҳа-васкорлик жамоалари аниқ-ланади. Шундан сўнг «Санъ-ат байрами» катта поди-ега билан яқунланади. Ун-да жумхуриятимизнинг бар-ча вилоятлари ва Тош-кент шаҳридан босқич кў-рик-танловининг голияла-ри қатнашдилар.

«Санъат байрами»да фа-олият кўрсатган ўқитув-чи ва ўқувчиларни муно-сиб тақдирлаш тадбирлари ҳам белгиланган.

А. АЛИЕВ.

• Акс садо •

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚА-ТИ»НИНГ 1 февраль сон-ида чиққан мақолида ўқиб, халқимизнинг чинакам ку-юнчақлари, ўзбекчиликни ҳурмат қиладиган, уни эъзозлайдиган журналист-лар борлигидан хурсанд бўлган эдим. Лекин 14 фе-вралда шу мақолага Гулба-ҳор Даминова билдирган мулоҳазани ўқиб, титраб кетдим. Аёл деган ҳам шу-нақа бўладими? Мен у бо-ланнинг ошанаси. Оами, кўп-ми турмуш тажрибам бор.

Қадижда икхоҳиш фар-занд кўрган аёлни эски де-ворнинг тағига бостириб юборишган, юзига қора сур-тиб, сазойи қилинганми, бундан келгусиданги ёш қиз-ларга ўрнак бўлиб, тўғри йўлда юришни, оиланинг, турмуш ўртоғининг қадрига еттишсин, деган мақсад қўз-ланган экан. Г. Даминова ўзини «бахтиёрман», дебди.

МАМНУНЛИК БИЛДИРИШДИ

Яқинда Тошкент райони-даги 1 марказий шифохона-да даволаниб чиққан бир та-нишим билан учрашиб қол-дим. Ҳол-аҳвол сўрашгач, у касалхонанинг жарроҳлик бўлимида ётгани ҳамда Акро-м Икромовдек тажрибали дўхтир ёрдамида тез кунда оёққа тургани ҳақида гапир-ди. Унинг шайинга илқ гап-лар айтди.

Ақром Икромов ҳақида бундай миннатдорлик ва ку-

Лекин БАХТ ниялигини, ҳақиқий БАХТ оила бутун-лигида эканлигини тасаввур қила олармикин? Мукаррам ҚЎШОҚБОВА, ишчи.

МАҚОЛА жасорат, ода-мийлик ва мусулмончилик қадрлаб чоғ этилган, деб ҳисоблайман.

Жумхуриятимизда эркак-нарсат, пуларстларнинг ҳаё, аёлли ифратини унут-тиб, пуларларга қош қо-ниб, баъзан содда эрларни ичунчага чиқариб юргандилар етар эди. Энди бундайлар-га ўқинишда жой бўлмасли-ги керак.

Г. Даминованинг эътироз хатини ўқиб, ёқа ушладим.

Ўзи ўқитувчи экан. Унинг тушунувчига кўра, тўғ на-қола муаллифи «Ёлғиз она»-ларга давлат берадиган пу-лни қизгандан эмис. Гап мутлақо бошқа маънода эканлигига ақил ҳам етмаб-ди. Унинг фикри-экири ўз майли билан бўлиб, балки одамийликни ўйлашга вақти етмаса ҳам керак.

Яна бир гап. У эрининг ичунчи бўлиб қолганига ким-ни айбдор, деб ҳисоблар экан? Балки хотинининг хуфна қилғи эрини шу қўйга солгандир...

У жувон ёш бўлса керак.

Бирор эркак билан ҳалол ниходдан ўтиб, ишагани ях-

шпроқ эмасиди?! Агар у ҳақиқий пок, турмушдан кўнган аёл бўлганда унга эр топиладир, менимча. Шу гапларни бошқа, ўзининг беҳаёлиги билан кўнубон юргандарга ҳам таваллуқли. Гагеза бундай юзасиларни мактубини босмагани маъ-нуд.

Мақола муаллифи Д. Сан-дов! Ҳеч ранжикман, дину-диенатли одамлар Сиз то-монда.